

20 ש"ח

50 ש"ח

מגוון ספרים
על קומיקס וקצוות.
על מנהל
על קומיקס וקצוות.
ISRAELI CHILDREN'S BOOKS

מגוון ספרים
על קומיקס וקצוות.
על מנהל
על קומיקס וקצוות.
ISRAELI CHILDREN'S BOOKS

כל סיפור בוא

תערוכת בולים בספריה המרכזית ע"ש צדיק, בת-ים תשנ"ו 1996

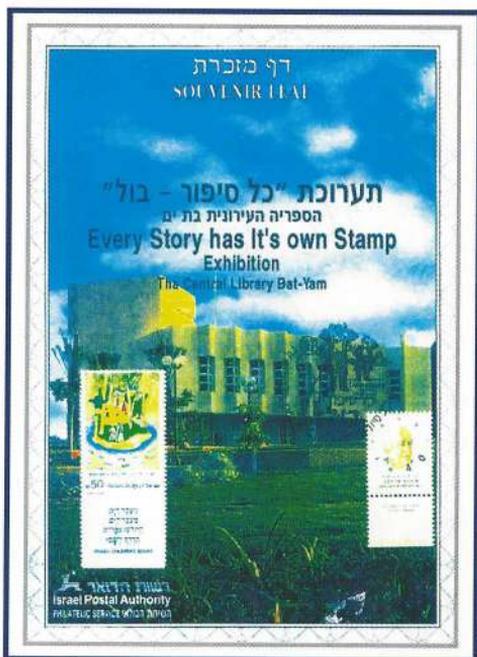
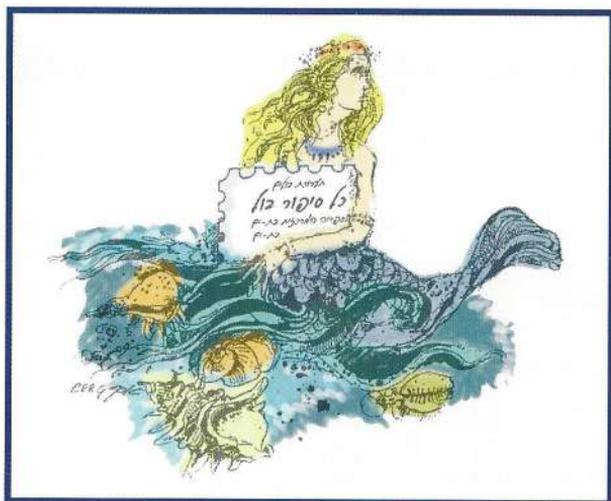

גלוסוג בוא
כל סיפור בוא
הספריה המרכזית בת-ים
בג-בג

וויר בהתחדשות

פריטים בולאיים מיוחדים המונפקים לתערוכה

"כל סיפור בוא"

"Every Story has it's own Stamp"

תערוכת בולים - בת-ים - הספריה המרכזית

8 עד 12 ביוני 1996

התערוכה מאורגנת על-ידי
עיריית בת-ים
בשיתוף עם התאחדות בולאי ישראל
ורשות הדואר-השירות הבולאי
ובחסות ראש עיריית בת-ים.

התערוכה נערכת במסגרת
שבוע הספר העברי
ולרגל חגיגות
שבעים שנה לבת-ים.

תוכן העיניינים

3	ברכות
	תערוכת "כל סיפור בול"
5	לוח אירועים
6	רשימת מציגים
7-9	תיאור האוספים
10-15	סופרים עבריים בדורות האחרונים
16-18	אגדות ובולים
19	כיצד להיות בולאי
20-23	תערוכת בולים
24	הבול היהודי הראשון

עיריית בת-ים אגף תנו"ס
התאחדות הבולאים
1996

לבאי התערוכה,

איסוף בולים היה מאז ומתמיד תחום מרתק, לצעירים ובוגרים כאחד. מדובר בתחביב ייחודי, שבצד הענין שבו, הוא מעשיר את הדעת ומרחיב את האופקים.

אני שמח כי העיר בת-ים, במסגרת אירועי יובל ה-70 להיווסדה, משמשת אכסניה לתערוכת בולים ארצית, בשיתוף התאחדות בולאי ישראל. במסגרתה יפתח במקום סניף דואר, תונפק חותמת מיוחדת ויערכו ארועים בולאיים רבים.

דומה שאין מקום מתאים יותר מהספריה העירונית-משכן ההשכלה והדעת-שאלפים פוקדים אותה מדי שנה, לאירוח תערוכה מאלפת זו.

אני מקווה שתפיקו הנאה רבה, הן מתערוכת הבולים והן משפע אירועי התרבות והאמנות המגוונים המוצעים בכל רחבי העיר, לקראת הקיץ.

בכבוד רב,

יהושע שגיא
ראש העיר

ברכת נשיא התאחדות בולאי ישראל

בשם התאחדות בולאי ישראל אני מברך על היוזמה היפה של הספריה המרכזית של בת-ים, יוזמה המשלבת את עידוד תרבות הקריאה ועידוד ענף תרבות הפנאי בקרב מאות מיליונים בעולם כולו - איסוף בולים.

תערוכה זאת מציגה את הפן העממי והמושך את העין של הבולאות אך גם את הפן האחר של הבולאות - התצוגה התחרותית.

ליד המציגים המנוסים ניסו את כוחם לראשונה גם מציגים חדשים, ברובם חברי ילדים ונוער. ההנאה מובטחת לכל המבקרים.

הריני מודה לראש עיריית בת-ים מר יהושע שגיא, על שנתן חסותו לאירוע, למנהלת הספריה, גבי פרידה צוקרשטיין על האירגון המורכב של התערוכה ולמנכ"ל ההתאחדות-מר טיבי יניב-אשר מדריך בהתלהבות את החוג החדש לנוער בולאי בספריית בת-ים. תקוותי היא שמשפחות רבות של תושבי בת-ים והסביבה יאמצו את התחביב היפה שלנו כתחביב לכל המשפחה, ואלה אשר יציצו, ולא ייפגעו, יוכלו לפחות ליהנות משירותי הספריה המעולים.

עו"ד אלי זבר-נשיא

התאחדות בולאי ישראל

תערוכת "כל סיפור בול"

לוח הארועים

תערוכת הבולים פתוחה לקהל יום יום בין השעות 15:00-21:00 פעילות נוער 17:00-19:00
יום ו' - סגור, יום שבת 20:30-22:00

מוצ"ש 8.6.96 כא' בסיון תשנ"ו

21:00 - פתיחת התערוכה - בחסות ראש העיר.

יום ראשון 9.6.96 כב' בסיון תשנ"ו

פתוח לקהל בשעות 15:00 - 21:00

בין השעות 17:00 - 15:00 - מפגש חוגי נוער בולאי, פעילות! פרסים! חידונים! החלפת
בולים! מתנות!

יום שני 10.6.96 כג' בסיון תשנ"ו

פתוח לקהל בשעות 15:00 - 21:00

יום שלישי 11.6.96 כד' בסיון תשנ"ו

פתוח לקהל בשעות 15:00 - 21:00

בשעה 20:30 - טכס ממלכתי של הופעת בולי הסופרים העבריים.

בשעה 21:00 - מופע "אלתרמן בנעלי בית".

יום רביעי 12.6.96 כה' בסיון תשנ"ו

פתוח לקהל בשעות 15:00 - 20:00

בכל משך התערוכה ניתן יהיה לאתר במחשב את כל בולי ישראל ולעיין בקטלוג סי-די-רום
של בולי צרפת, ספרד ומונקו.
כל מבקר בתערוכה יקבל מתנה בולאית.
במהלך שעות פעילות הנוער, יערכו חידונים נושאי פרסים ויופעל גלגל מזל.

רשימת המציגים

מספר מסגרת	המציג	מספר מסגרת	המציג
11-16	פקר, סתיו	18	אורן, אופיר
11-16	פריש, יניב	67, 46	אלגרוד, סטיוארט
73	פרנק, ויקטור	19	אנגבורג, שולמית
11-16	קארפ, קובי	20	בבאי, חוה
26	קטני, מיכל	11-16	ביקנסשפנר, רותם
11-16	רוזנברג, שי	58	בלאו, לביא
28	רום, שלי	64	ברגר, דני
27	ריברסקי, איבונה	47	ברגר, שלום
70-69	ריברסקי, יאן	72	גוזס, מאיר
48-52	רימר, משה	21	גנס, אלון
65	שוורץ, אריה	61	גפן משה
9	שרז, תמי	53-56	גרוס, פדרריך
63-62	שרשבסקי, נחום	71	החוג למקסימפיליה בישראל
		74	הרמן, מנשה
		44-29	הרפז, עמי
		6-7	השירות הבולאי
		8	התאחדות בולאי ישראל
		17	חוג נוער גבעת ברנר-נען
		22	חלימינסקי, אלכסנדר
		11-16	טבת, אסף
		25	טלינקר, אסטרלה
		24	טלינקר, איתן
		45	יניב, טיבי
		11-16	לוקין, גיא
		23	לטה, תמר
		66	לייפר, מוטי
		11-16	ליסאנסקי, ויקי
		11-16	מוכתר, עינת
		57	מועלם, אלי
		68, 59, 60	נוי, זוהר
		1-2	סטודנטים ממכללת ויצ"ו - חיפה
		3-4	סטודנטים מאקדמית "בצלאל" - ירושלים
		5	סטודנטים ממיכללת העמק ("גורן")
		11-16	סטופיקי, חן
		11-16	סליקטר, רותם
		10	פישר, רינה

תיאור האוספים

תחרות עיצוב סדרות בולים אשר יופיעו בעתיד:

- 1-2 סטודנטים ממכללת ויצ"ו - חיפה
 "דו-קיום אדם-בעלי חיים"
 3-4 סטודנטים מאקדמית "בצלאל" - ירושלים
 "חודשי השנה"
 5 סטודנטים ממיכללת העמק ("גורן")
 "אותיות עבריות"

התאחדות בולאי ישראל והשירות הבולאי:

- 6-7 "בולים שונים ומשונים" מהבול הראשון בעולם
 ועד לבולים מאלומיניום, זהב, כסף, בולים מנגנים,
 בולים בצורות חופשיות, הולוגרמות ועוד.

התאחדות בולאי ישראל:

- 8 "תולדות העיר בת-ים"
 חוג הנוער הבולאי-ספריית בת-ים:
 9 תמי שרז - מדריכה בחוג בת-ים
 "ספרות ילדים"
 10 רינה פישר - מדריכה בחוג בת-ים
 "מוסיקה של כל הזמנים"
 11-16 מתוך אוספי המתחילים של ילדי החוג:
 (רותם ביקנסשפנר, גיא לוקין, ויקי ליסאנסקי,
 עינת מוכתר, חן סטופיקי, רותם סליקטר, סתיו פקר,
 ניב פריש, קובי קארפ, שי רוזנברג).

אוספי נוער:

- 17 חוג נוער גבעת ברנר - נען
 "חיות"
 18 אופיר אורן - בית שאן
 "הסוס בשרות האדם"
 19 שולמית אנגבורג - ב"ש
 "ספינות וסירות"
 20 חוה בבאי - ב"ש
 "ירושלים"
 21 אלון גנס - ב"ש
 "כובשי האויר (הציפורים)"
 22 אלכסנדר חלימינסקי - ב"ש
 "שחמט-מאיפה ולאן"

תמר לטה - גבעת ברנר	23
"האבולוציה"	
איתן טלינקר - ב"ש	24
"משפחת הכלבים"	
אסטרלה טלינקר - ב"ש	25
"משפחה שכזאת-משפחת החתוליים"	
מיכל קטני - ב"ש	26
"פרחים-היופי של החיים"	
איבונה ריברסקי - חולון	27
"דגים"	
שלי רום - ב"ש	28
"הסוס בשירות האדם בטבע ובספורט"	

מאוצר הספרות העולמית:

עמי הרפז - שער העמקים	29
"סיפורי מרק טווין"	
"צ'רלס דיקנס ויצירותיו"	30
"מאגדות אנדרסן"	31
"סיפורי האחים גרים"	32-34
"סיפורי עם מאירופה"	35-37
"סיפורי עם מאסיה"	38
"סיפורים שונים"	39-41
"סרטי וולט דיסני"	42-44
טיבי יניב - בת-ים	45
"ד'ול וורן ויצירותיו"	
סטיוארט אלגרוד - רעננה	46
"חיי שקספיר ופועלו"	

אוספים מוזמנים

שלום ברגר - קרית ביאליק	47
"אותיות עבריות בבולי חו"ל"	
משה רימר - בת-ים	48-52
"ניצול מערכת הרכיכות בידי האדם"	
פרדריך גרוס - חולון	53-56
"המוסיקה הרומנטית"	
אלי מועלם - ירושלים	57
"הדינוזאורים"	

לביא בלאו - ת"א	58
"הקרקס"	
זהר נוי - ת"א	59-60
"העיר אילת"	
משה גפן - כפר שמואל	61
"פתיחת בתי דואר בשנים הראשונות להקמת מדינת ישראל"	
נחום שרשבסקי - ירושלים	62
"הנפקות משותפות"	
"חתולי הבר"	63
דני ברגר - קרית ביאליק	64
"בטיחות בדרכים"	
אריה שוורץ - גבעתיים	65
"כלבי השפיץ, רתמה ומזחלות"	
מוטי לייפר - חולון	66
"אליפות העולם בכדורגל - ספרד 1982"	
סטיוארט אלגרוד - רעננה	67
"משחק הקריקט"	

אוספי גלויות מירב:

זהר נוי - ת"א	68
"כוכבי קולנוע"	
יאן ריברסקי - חולון	69
"מנופי מדינה שהיתה - יוגוסלביה"	
"ציורים מפורסמים הקשורים בצ'כוסלובקיה"	70
החוג למקסימפיליה בישראל	71
"גלויות המירב של ישראל - 1992-1994"	
מאיר גוזס - חיפה	72
"צוואתו של אלפרד נובל"	
ויקטור פרנק - חיפה	73
"הכלב החבר הטוב של הילדים"	
מנשה הרמן - גבעתיים	74
"התפתחות חוקי משחק הכדורסל"	
משה רימר - בת-ים	ארון
"הצדף שמאחורי הבול" - אוסף צדפות אמיתיות	זכוכית
מוצגות יחד עם הבולים המקבילים.	

סופרים עבריים בדורות האחרונים

הספרות העברית החדשה, שראשיתה במאה הי"ח, היא אחת הספרויות הלאומיות העשירות, הדינמיות והמרתקות ביותר. מצד אחד זו ספרות צעירה יחסית שעברה ב-200 השנים האחרונות מהלך מואץ של צמיחה והשתנות מתוך מגע מפרה עם תרבות אירופה. מצד אחר זו חוליית המשך הנטועה במסורת רצופה בת כ-3000 שנים, האוצרת בלשונה ובנושאי היסוד שלה את עקבות הרבדים השונים של הספרות העברית הקלאסית, מן התנ"ך ועד ימי הביניים והרנסנס. זוהי ספרות המבטאת יותר מכל תעודה היסטורית את ניסיונות הקיום הדרמטיים של העם היהודי בדורות האחרונים: מתקוות האמנציפציה ועד תהומות השואה; מחיי אמונה מסורתיים ועד מציאות חילונית מודרנית. מהתפצלויות אידיאולוגיות וגיאוגרפיות ועד כינונה מחדש של הזהות הלאומית בהקשר הציוני הישראלי. בד בבד הגיעה ספרות זו לעוצמה אסתטית שבשיאה אינה נופלת ממיטב הישיגה של ספרות המערב.

סידרת בולים זו מציגה ארבעה-עשר מיוצרי המופת של הספרות העברית, בשירה ובפרוזה, בדורות האחרונים-מהם שפעלו במרכזי הספרות באירופה, מהם שעלו ארצה החל מימי העליה השנייה עד שנות ה-30 והיו שותפים לתהליך ריכוזה והתחדשותה של הספרות העברית בארץ-ישראל; מהם שנולדו בארץ ובה פעלו ויצרו כל ימיהם.

ד"ר אבנר הולצמן

חוג לספרות עברית, אוניברסיטת תל-אביב

גורדון, יהודה ליב (וילנה 1830 – פטרבורג 1892)

גדול המשוררים העברים בתקופת ההשכלה, גילה תמיד ענין בחינוכו של הדור הצעיר ובמזונו הרוחני. במדורו "בינה בספרים" בישר על הופעתם של עשרות ספרי ילדים ותבע לתת "לפני הקוראים הרכים מאמרים מחכימים ומושכים את הלב מכל פינות העולם והחיים בלשון צחה ומדוקדקת". עיקר גדולתו בשירתו הסיפורית המתוחכמת, בנושאים היסטוריים ואקטואלים. זו ממצה את תפיסותיו המשכילות הן בהצגת עולם נעדר השגחה אלוהית והן בביקורת סאטירית על החברה היהודית המסורתית והממסד הדתי.

מנדלי מוכר ספרים (שלום יעקב אברמוביץ, קאפוליה 1835 – אודסה 1917)

נחשב גדול המספרים העבריים של ספרות המעבר מן ההשכלה דרך "חיבת ציון" לתקופת התחיה. סבר שעל הספרות העברית להיות מעורבת בחיי היום יום של היהודים ולהשפיע עליהם, וגישתו זו באה לידי ביטוי לא רק בפובליציסטיקה שלו אלא גם ברומנים ובסיפורים שכתב. קבע את כינויו "כמנדלי מוכר ספרים"-דמותו של רוכל עממי הסובב בעיירות, המופיעה בסיפוריו בתור הדמות המספרת ומשלבת בהם יסודות עממיים ויסודות של אירוניה. בסיפוריו תיאר את מצבם הכלכלי והחברתי העגום של היהודים "בתחום המושב". זאת מתוך שילוב של ראייה הומוריסטית-סאטירית עם פאתוס נוקב. הוא ביקש ליצור סגנון הדומה ללשון הדיבור, שיהיה בו כדי לשקף את הווי התקופה.

פרץ, יצחק לייב (פולין 1852 – ורשה 1915)

סופר דו-לשוני מובהק, שבצד יצירתו העברית נודע כאחד משלושת הקלאסיקונים של ספרות היידיש המודרנית. פרסם קונטרסים ביידיש שבהם הטיף להשכלה ולסוציאליזם ואף ישב בכלא לאחר שהשתתף באספה סוציאליסטית לא חוקית. באותה העת גם פרסם מכתביו בכתבי עת עבריים ותרגם את יצירותיו לעברית. יצירותיו העיקריות משלבות ראייה חברתית עם יסודות של פנטסיה ומסתורין. בעיקר התחבבו סיפוריו מן ההווי היהודי העממי ("מפי העם") והעשיר את הספרות בסיפורי חסידים.

ברדיצ'בסקי, מיכה יוסף (אוקראינה 1865-ברלין 1921)

בהשפעת לימודי הפילוסופיה התגבשה השקפתו בדבר הצורך לחולל מהפכה ביהדות, ברוח בית מדרשו של ניטשה ושינוי ערכים בספרות העברית. ב-1900 היה למנהיגה של קבוצת סופרים עבריים צעירים "מערביים". הוא קיבץ אגדות יהודיות עממיות, ויחד עם זאת עסק בחקר מקורות היהדות, עבודת מחקר שהוא עתיד לעסוק בה גם בשנות חייו האחרונות. מ-1914 החל לכנס את כתביו. הוא כתב יותר מ-150 סיפורים בעברית, סיפורים רבים ביידיש וכמה סיפורים בגרמנית. ביסוד מפעלו ראייה מרדנית של היהדות המבליטה בה יסודות יצריים חיוניים. הוא עיצב את הקרע שבלב בני דורו, בין מסורת אבות לעולם המודרני.

טשרניחובסקי, שאול (אוקראינה 1875-ירושלים 1943)

אחרי לימודיו התיכוניים התוודע אל הסופרים העבריים הצעירים. ב-1899 למד רפואה בגרמניה והיה רופא בחזית בזמן מלחמת העולם הראשונה.

בשנת 1931 הוזמן לארץ-ישראל כדי לערוך את "ספר המונחים לרפואה ולמדעי הטבע". שירתו משקפת את המיזוג ההרמוני שהיה באישיותו: בין שורשיות יהודית ובין זיקה לתרבות כללית, קשר לטבע וראיית עולם הומניסטית ואופטימית.

טיפח ז'אנרים שיריים (אידיליה, בלדה, סונטה). ייצג את סופרי ישראל בכנסים בין לאומיים.

ברנר, יוסף חיים (אוקראינה 1881-ארץ ישראל 1921)

בעקבות לימודים משותפים בישיבה, התיידד עם בנו של ראש הישיבה א. גנסיין. שניהם שיקעו עצמם בספרות העברית החדשה ואף ניסו להוציא עיתונים ולפרסם בהם בכורי עטיהם.

נמשך לתנועת הפועלים היהודית וההתעוררות הציבורית היהודית. בשנת 1909 עלה ברנר ארצה. הוא נתן הרצאות פומביות ועבד לסירוגין בהוראה. כתב רשימות פובליציסטיות, מסות ביקורת, סיפורים, תרגומים ועוד.

בסיפוריו עיצב דיוקן פסיכולוגי עמוק של דמות הצעיר היהודי הבודד והתלוש. יצירתו מבטאת את הפרדוכס שבין יאוש קיומי לבין השאיפה למילוי החיים בתוכן מוסרי. עמד במרכז החיים הספרותיים בארץ-

ישראל עד הירצחו בידי פורעים ערבים במאורעות תרפ"א.

בורלא, יהודה (ירושלים 1886-ישראל 1969)

בן היישוב הספרדי הישן בירושלים הירבה לתאר בסיפוריו את חייה של יהדות המזרח לשבטיה השונים. 35 שנה עסק בהוראה בירושלים. עם קום המדינה ניהל את מחלקת ההסברה במשרד המיעוטים. יצא בשליחות לחו"ל וכיהן כנשיא אגודת הסופרים העבריים. סיפוריו הקצרים כונסו ב-18 כרכים שזיכוהו בפרס ישראל, פרס ביאליק ועוד. פירסם סיפורים רבים בעיתוני הילדים והנוער וספרים לקורא הצעיר הכתובים בשפה ססגונית היונקת מן המקורות. בכמה מספוריו לנוער מצויים יסודות אוטוביוגרפיים. כשרונו המובהק מתבטא בעיצוב סיפורי מעשה סבוכים ומרתקים, המשלבים הווי עממי ואפקטים מלודרמטיים.

ברון, דבורה (רוסיה הלבנה 1887-ישראל 1956)

בתום לימודיה עבדה ברון דבורה בהוראה. ב-1911 עלתה לארץ ישראל. סיפורה הקצרים, אם מהווי העיירה ואם מחיי הארץ, מצטיינים בסגנונם המלוטש ובשפתם חסרת המליצות שאוירת חסד וחמלה נסוכה עליהם. מראשית דרכה פירסמה סיפורים לילדים שנדפסו בכתבי עת שונים. כתביה כונסו ב-10 כרכים. הפשטות הלשונית של דבורה ברון היא עדות לוויטור מדעת על השפע, לכוח בחירה ולהחלטה אמנותית של כתיבת פרוזה. לפרקים דמויותיה משורטטות במילים ספורות, כמעט יבשות, אך הנה באה המילה הנכונה, וכתביה מקבלת איזה עומק במשמעות ואיזה עושר שירי. עולם סיפורי זה מתנהל בסימנה של קביעות מחזורית על גורלם של מקופחי החברה ובמיוחד על גורל האשה במשפחה ובקהילה המסורתית.

הזז, חיים (אוקראינה 1898-ישראל 1973)

הזז העמיד זה מול זה את החיוב שבהווי היהודית בגולה ואת השקיעה שבגלות. ביצירותיו בא לידי ביטוי המתח שבין הרצון לגאולה לבין הפחד ממנה. בין האידיאלים לבין התגשמותם. לשונו עמוסה שיבוצים מן המקורות ושואפת אף היא לשחזר את ההווי ואת לשון הדיבור, אך בולט בה הסגנון.

שלונסקי, אברהם (אוקראינה 1900-ישראל 1973)

משורר, עורך ומתרגם-עלה לארץ ישראל ב-1921. בשירתו באם לידי ביטוי מוראות העולם האכזר שסביבן-מלחמת העולם ה-1, הפוגרומים ביהודים בגולה, בידות האדם וחרדתו בעיר המודרנית המתועשת. בשירתו שנכתבה לפני מלחמת העולם ה-2 ניכרים הפחד מפני השואה העולמית וכן תהיות וספקות שהם נחלת האדם המודרני. שלונסקי יצר פואטיקה חדשה הקוראת תגר על המסורת השירית של דורו של ביאליק ומציינת את המעבר משירה רטורית-דידקטית לשירה מודרניסטית סימבוליסטית. הוא היה חבר ועד הלשון העברית והאקדמיה ללשון העברית. פרסם גם שירים ומחזות לילדים וכן תרגומים למחזות שיקספיר ולכתבי צ'כוב, פושקין וגווגול. האנתולוגיה "מבחר שירת רוסיה" השפיעה רבות על השירה החדשה בשנות ה-40 וה-50.

בת מרים, יוכבד (רוסיה הלבנה 1901-ישראל 1980)

אחרי עלותה ארצה הושפעה מהשירה המודרנית הארץ ישראלית ובעיקר משירת אלתרמן, והשפעה זו חוללה תמורה בשירתה. שירה נחשבים המופנמים שבשירי בני דורה. אעי"פ שבאים בהם לידי ביטוי המאורעות ההיסטוריים והחברתיים שהתחוללו בזמנה, הם בבחינת ליריקה צרופה. יש בהם תיאורים של נוף קסום ששזורים בו תמונות מימי ילדותה. לשיא יצירתה הגיעה בשנות הארבעים במחזורי שירים המעצבים מצבי נפש מורכבים.

אלתרמן, נתן (ורשה 1910-ישראל 1970)

במדורו "הטור השביעי" הגיב על המתרחש בארץ ובעולם. כל השנים חיבר שירים ופזמונים שהושרו בפי כל. במלחמת השחרור לחם בנגב עם אנשי הפלמ"ח. אחרי מלחמת ששת הימים היה מפעילי התנועה למען ארץ ישראל השלמה. שירתו היתה לחלק בלתי נפרד מן המציאות הארץ ישראלית. בתשכ"ח הוענק לו פרס ישראל. מחזות שתרגם וכתב הועלו על בימת התיאטרון. העממיות בשירת אלתרמן היא גם קו של אופי וגם קו של השקפת עולם. יצויין עוד האופי הישראלי של שירתו שהיא ביטוי טבעי להוויה הארצישראלית החדשה והרעננה.

אז תשאל האמה, שטופת דמע וקסם.
ואמרה: מי אתם? והשנים, שוקטים,
יענו לה: אנחנו מגש הכסף
שעליו לך נתנה מדינת היהודים.
כך יאמרו ונפלו לרגלה עונטיפי-צל
והשאר יסופר בתולדות ישראל.

גלבע, אמיר (פולין 1914 - ישראל 1984)

בשנת 1943 היה מיוזמי קבוצת הסופרים "חבורת הרעים". שירתו המשקפת חוויות פרטיות מתאפיינת בפתוס נסער, דבקות חושנית בעולם בצד מצבים מיסטיים. שירתו מאחדת סגנון אישי עם לשון תרבות עמו. תקווה ויאוש בשירתו:

פּתאום קם אדם בבוקר ומרגיש, כי הוא עם ומתחיל ללכת
ולכל הנפגש בדרכו קורא הוא שלום.
דגנים עולים מול פניו מבין חריצי המדרכות,
וניהחות לראשו מדיפים עצי אזדרכת...

שבתאי, יעקב (ארץ ישראל 1934 - ישראל 1981)

כתיבתו של שבתאי הקיפה את תחומי הסיפורת, הדרמה והזמר. סיפוריו למבוגרים המעוגנים בנופי ילדותו, הצטיינו במבנה מקורי, שיש בו איזון של קדרות והומור. רבים משירי הזמר שלו, ביניהם שירי ילדים, היו ללהיטים. עיבד ותרגם מחזות לילדים ולנוער. כבש מקום מרכזי בסיפורת הישראלית ברומן "זכרון דברים" שבו הוא עיצב את שקיעתו של המעמד הפועלי-פקידותי התל-אביבי, שבניו נהפכים לאובדי דרך. הותיר אחריו רומן נוסף בלתי גמור, וכן סיפורים קצרים, מחזות ותרגומים.

אש, שלום (פולין 1880 - ישראל 1957)

מספר עברי וידי נולד בפולין. למד בצעירותו ב"חדר" ובישיבה ורכש בכוחות עצמו השכלה כללית. בגיל 20 נסע לורשה במטרה להיות סופר. יצירותיו הראשונות נכתבו בעברית אך בהשפעת י"ל פרץ עבר לכתוב ביידיש. עם זאת לא זנח כלל את העברית ומדי פעם פרסם סיפורים בכתבי עת עבריים.

עוד בחייו הוכר אש כאחד מגדולי המספרים היהודים בעת החדשה, שהחייה תקופות קדומות בחיי העם ותיאר את העיירה היהודית בצבעים ריאליסטיים-רומנטיים. ללא הרף חתר לכבוש תחומי יצירה חדשים ולא פעם עוררה כתיבתו פולמוס בעולם הספרות. בשנת 1954 עלה לישראל והשתקע בבתי-ים. לאחר פטירתו, הפך ביתו של הסופר למוזיאון לספרות ולהווי יהודי. יש בו ספרים וחפצי אומנות.

"כל אגדה בול"

"נערת הציפור" אגדת עם יפנית

בכפר קטן חי זוג זקנים עני שהתפרנס ממכירת עצים. יום אחד כשנשא הזקן מטען עצים על גבו, מצא בדרך עגורן שנלכד במלכודת. הזקן עצר, שחרר את הציפור והמשיך בדרכו. בערב, התדפקה על דלת הזקנים, נערה יפה שביקשה מחסה מפני הקור. הזקנים קיבלוה יפה ואירחו אותה ללינה. למחרת, כאות תודה, ביקשה הנערה לטוות עבורם בגול אשר בביתם אריג למכירה-אך ביקשה מהם לא להביט בה בזמן עבודתה. הזקנים נשמעו לה. בערב הביאה להם הנערה את האריג המוכן שהיה כה נפלא עד כי קיבלו עבורו בשוק 100 זהובים! הזקנים, שהיו חסרי ילדים, הפצירו בנערה להישאר עימם. היא נשארה והיתה טווה אריג מיוחד, כאשר נזקקו לכסף. יום אחד שכנעו השכנים את הזקנים להציץ בה בזמן עבודתה.

אז התגלה מחזה מופלא: ליד הנול ישבה ציפור שמרטה את נוצותיה וטוותה אותם לאריג נפלא! אך כאשר נתגלה הסוד, נאלצה הנערה לחזור לצורתה האמיתית-ציפור עגורן-ולעזוב את הזוג לתמיד. פרידה שהיתה עצובה ומלווה בדמעות רבות.

"הנץ והכלב" אגדת עם מדהומיי שבאפריקה

היתה תקופה שבה כל הציפורים וכל החיות חיו ביחד בשמיים. יום אחד כשהיה גשום וקר במיוחד, בחרו את הכלב כנציג ושלחוהו לאדמה להביא אש, כדי שיוכלו להתחמם. הכלב ירד לאדמה, אך מצא שם עצמות אותן כירסם עד ששבוע ונרדם. כאשר לא יכלו להמתין יותר לכלב ששכח אותם בשמיים, בחרו את הנץ שיגיע ויזרו את הכלב. הנץ, בבואו לאדמה, מצא שפע של מזון שאותו זלל עד ששכח אף הוא את משימתו. כשלא יכלו להמתין, ירדו כל הציפורים והחיות ומצאו את הכלב הישן ואת הנץ הזולל גרעינים. הם כעסו, קיללו וצעקו ועד היום נשמעות הצעקות (בעיקר בערבים הקרים). עד היום כועסות החיות על הנץ והכלב שנהנו מהחום והעושר שעל האדמה ושכחו את אלה שהיו זקוקים לעזרתם.

"ספורו של קיאנג קה" סיפור עם סיני

קיאנג קה היה איש צעיר שחי לפני כ-1800 שנה. בזמנו הממשלה הופלה וקבוצות חיילים השתוללו בארץ כולה. קבוצות חיילים שדדו ושרכו בתים והיו לוקחים איתם את מי שרוצים או רוצחים את התושבים. קיאנג קה עבד בשדה וראה את החיילים מתקרבים לכפרו. הוא הניח למחרשתו ורץ מהר לביתו, שם היתה אמו לבד. אמו של קיאנג קה לא יכלה ללכת מהר ולכן התחננה לבנה שיניחה שם ויציל עצמו. אך קיאנג קה לא הסכים להשאירה להיהרג מידי החיילים הרעים ולכן התכופף והעמיס את אמו על גבו והלך איתה על הגב יום שלם עד שהיה בטוח כי נמלטו מהחיילים.

לבסוף נח לו ליד מקור מים קטן ועזר גם לאימו לשתות. כאשר הלך לחפש מזון בסביבה התנפלה עליו חבורה של שודדים ותפסה אותו. השודדים ראו כי קיאנג קה הוא חזק והציעו לו להצטרף אליהם או למות. כאשר סירב- הרים המנהיג את הסכין להורגו ואז נשמעה פתאום הצעקה: "בני, איפה אתה?". כאשר גילו השודדים בעשב את האמא הזקנה, שמעו את הסיפור המלא של בריחתם מהחיילים. כל-כך התרשמו השודדים מהצעיר החזק שסיכן את חייו כדי להציל את אמו, ששיחררו אותו. כך הגיעו הנמלטים לעיר הסיה פיי שבמחוז קיאנגסו ושם מצא קיאנג קה עבודה לפרנס את אמו עד סוף חייה. דרך חייו ומסירותו של קיאנג קה לאמו מסופרים עד היום ומשמשים כדוגמא ומופת למסירות הבנים לטיפול בהוריהם.

"כדור חמאה" אגדת עם נורבגית

היה היתה אשה שאהבה לאפות. היה לה בן קטן שמאד אהב את מעשה ידיה ולכן היה עגלגל ושמן וכינויו היה "כדור חמאה" יום אחד הגיעה לבית טרולית וחिפש את "כדור חמאה" לתת לו סכין במתנה. למרות אזהרת אמו, הכניס הילד את ראשו להציץ בשק ואז סגרה הטרולית את השק, חטפה אותו וברחה. במהלך מנוסתה, עייפה התישבה לנוח-וכמובן שנרדמה. "כדור חמאה" מצא בשק את הסכין, הצליח לחתוך פתח ונמלט. הטרולית כעסה ושמה פתיון אחר, הפעם מזוג. גם הפעם "כדור חמאה" נפל בפח (בשק) אך למזלו הצליח גם הפעם להמלט. כדי שהטרולית לא תרגיש, הניח בשק אבן. בפעם השלישית כשהצליחה לחטוף את "כדור חמאה", לא נרדמה הטרולית והצליחה להביא לביתה. היא ביקשה מבתה הטרולית לבשל את "כדור חמאה". הבת צחקה כשראתה את "כדור חמאה" והודתה שאינה יודעת איך לטפל בו. הוא התחכם לה ואמר לה להשתמש בגרזן. כדי להדגים לה הצליח להורגה ולהימלט. הוא טיפס על עץ גבוה והפיל גזע על ראש הטרולית. "כדור חמאה" חזר שמח הביתה לאמו, עם כל הכסף והזהב מבית הטרולית הרעה.

כיצד להיות בולאי

כדי שהאספן חובב יהיה לבולאי ממש, ראשית לכל עליו לקבל מושג ברור, כיצד לערוך את האוסף ומה יהיה הנושא שלו. עברו הזמנים שבהם היה אפשר לאסוף את בולי העולם כולו. כיום נאלץ האספן להגביל את מאמציו לשטח מסוים, ולרוב יסתפק באוסף כללי של בולי ארצו: כלומר, יאסוף את כל הבולים שיצאו לאור בארצו, לפי סדר הופעתם. אפשרות אחרת היא להתמסר אמנם לאיסוף בולים מכל העולם, אבל להצטמצם בנושא מסוים. דבר אחד צריך להיות ברור: מאגר של בולים, שנזדמנו לידי האספן באקראי, ואפילו זה מאגר גדול, עדיין אינו אוסף. מי שרוצה להיות בולאי של ממש, לא די בכך שיתעניין רק בבולים עצמם. עליו להעמיק את ידיעותיו בלימוד מקטלוגים, בקריאת ספרות ופרסומים בעניינים בולאיים, להיות בקשר עם אספנים מנוסים וכו'. כמו כל מקצוע אחר, גם מקצוע הבולאות חייב להיות מושתת על הידע והנסיון שנאסף בידי דורות קודמים. רק כאשר שולט האספן בקיים, יש בידי הנתונים שבעזרתם יוכל לבנות אוסף מושלם, ואך לתרום את חלקו הצנוע למדע הבולאות (או לאומנות הבולאות).

צורות איסוף

כל אספן מתחיל או ותיק מתלבט בבעיה: אילו בולים לאסוף? האם לאסוף בולי מדינה כלשהי? להתרכז בבולים על נושא מסוים? התשובה שונה בדרך כלל מאספן למשנהו, איש איש ונימוקיו, האחד מחליט לאסוף את בולי ארץ הולדתו - וכמובן, לנו הישראלים, פירוש הדבר איסוף בולי ישראל: אחר מתעניין בחקר החלל, ועל כן יחליט לאסוף בולים בנושא זה. אנו נציין כאן את צורות האיסוף המקובלות ונביא כמה דוגמאות. מספר שיטות עיקריות יש לאיסוף הבולים: איסוף לפי ארצות, איסוף תולדות הדואר ואיסוף לפי נושאים, שהוא כיום סוג האיסוף המקובל ביותר לאספן המתחיל, לנוער ואף לחלק מהאספנים המתקדמים ביותר.

איסוף לפי ארצות

(או כפי שהוא קרוי בפני האספנים: "השיטה המסורתית")

בצורת איסוף זו מחליט האספן על מדינה, או על מספר מדינות, שאת בוליהן ברצונו לאסוף. במקרה זה נהוג לאסוף את בולי המדינה מן הבול הראשון שהופיע באותה המדינה. אספנים מתקדמים מתרכזים באיסוף סידרה אחת או מספר סדרות ממדינה מסויימת, תוך שימת דגש על ההדפסות השונות, הנייר, סימני מים, ניקבוב, הדפסות נסיון ועוד. כדי שנדע אילו בולים הופיעו באותה מדינה, רצוי שיהיה לנו קטלוג. זה עשוי להיות קטלוג כללי של בולי כל העולם, הכולל בין השאר גם את בולי אותה מדינה, או קטלוג מיוחד לבולי אותה מדינה, אם יש כזה. הבולים יסודרו באלבום דפים-דפים, אם בדפים מודפסים מראש, או בדפים שאנחנו נכתוב עליהם את הדרוש. דרך פשוטה להשגת בולי מדינה כלשהי היא דרך ההתכתבות. התכתובת עם בן אותה ארץ מקילה מאוד על השלמת האוסף.

איסוף תולדות הדואר

צורת איסוף זו מבוססת על מכתבים עם בולים ובלעדיהם. באוסף כזה מנסה הבולאי לתאר את התפתחות שירותי הדואר בתקופה או באיזור מסוים, תוך ציון מועדי הפתיחה של משרדי הדואר, תיאור הדרך שעשה המכתב ממקום שיגורו ועד כתובתו של הנמען, שינויים בתעריפי הדואר, סקירת פעולתם של שירותי הדואר במלחמה ועוד. נושא פופולארי בארץ הוא תולדות הדואר בתקופת המעבר מהשלטון המנדטורי ועד הקמת מדינת ישראל ושירותי הדואר שלה: שירותי הדואר בירושלים, צפת ונהריה בזמן המצור עליהן. שיטת איסוף זו מצריכה ידע בבולאות, בהיסטוריה ובגיאוגרפיה.

איסוף לפי נושאים

(הקרוי בפי האספנים: "השיטה התימאטית")

איסוף הבולים על פי נושאים שונים הוא רבגוני, מעניין ומומלץ לאספן המתחיל שאינו רוצה להסתפק במנוי על הבולים החדשים בשירות הבולאי שלנו, או של מדינות אחרות. בחירת הנושא לאיסוף תלויה ברצונו של האספן ולא פעם היא קשורה בעיסוקו או בתחביביו ושטחי ההתענינות האחרים שלו. לא מעט רופאים אוספים בולים בנושא הרפואה, מחלות והצלב-האדום; צפרים אוספים ציפורים על בולים; בעלי נטיות טכנולוגיות - מחשבים, כלי תחבורה וכו'. יש אספנים הבוחרים באיסוף נושאים פילוסופיים - כמו "משמעות החיים והמוות", או "היופי". "איכות הסביבה", "מחשבים", "תולדות המלחמות", ענפי ספורט שונים או אולימפיאדות, מוסיקה וקולנוע, התנ"ך, יודיאקה ועוד - הם נושאים מאד מקובלים לאיסוף כיום.

תערוכת בולים

בארץ יותר מ-20 אגודות/מועדונים בולאיים מקומיים, המאגדים בהתאחדות בולאי ישראל. ההתאחדות הלאומית שלנו חברה באיגוד הבולאי העולמי (F.I.P) ביחד עם יותר עם יותר מ-70 התאחדויות לאומיות אחרות. הבולאות המאורגנת בעולם ובארץ דואגת לארגון תערוכות בולים תחרותיות, שבמסגרתן נשפטת כל תצוגה ותצוגה ע"י צוות שיפוט מיומן, המקנה ניקוד אשר מזכה במדליות ברמות שונות. התחרויות הן ברמה ארצית, לאומית ובין לאומית. "אולימפיאדה" בולאית בהשתתפות תצוגות מתחרות מכ-60 מדינות תיערך ב-1998 בירושלים, בביני האומה.

בדומה לענפי ספורט כמו התעמלות אמנותית או החלקה על קרח, גם השיפוט של התצוגות הבולאיות מתבסס על תקנון (של האיגוד הבולאי העולמי), שהוא מאד מפורט ומאד מדויק. אמנם יש מימדי שיפוט שבהם עלולים שופטים שונים להגיע להערכות קצת שונות - אך המדליה הסופית נקבעת לפי ממוצע הניקוד של השופטים, ולכן ההערכה היא אובייקטיבית וצוותי שיפוט שונים עלולים להעניק מדליות שונות רק במקצת ברמתן.

במה שונה אוסף פרטי מתצוגה תחרותית?

אספן יכול לסדר את אוספו ואף להציגו בפני הקהל - לפי רצונו. אך כאשר מדובר בתצוגה תחרותית הרי היקף התצוגה מוגבל ובחירת החומר לתצוגה וסידורו מוכתבים ע"י כללים. בדרך כלל מוגבל היקף התצוגה התחרותית ל-3 מסגרות בנות 16 דפי אלבום ועד למכסימום של 8 מסגרות תצוגה לאוספים שכבר זכו למדליות זהב בתצוגות קודמות. החומר המוצג חייב להצטמצם לבולים, מעטפות, גלויות דואר, חותמות וכו' - חומר שקשור ישירות בשירותי הדואר. תצוגה בולאית תחרותית איננה תצוגה של צילומים, ציורים, קישוטים, איננה כוללת תוויות שהודפסו ע"י גורמים פרטיים, ואף לא פריטים שהודפסו ע"י שירותים בולאיים אך לא נועדו למשלוח דואר (למשל דפי-מזכרת, ציורי צד של מעטפות יום ראשון, עטיפות שי לבולים ועוד). התצוגה חייבת לעסוק בנושא מוגדר היטב ומאורגן לפי תוכנית ברורה, שניתן לעקוב אחריה. החומר המוצג חייב לכלול את הפריטים הטובים ביותר המדגימים הנושא, מתוך התחום הרחב ביותר של הפריטים הבולאיים השונים הקיימים. הטקסט המסביר חייב להיות מצומצם ביותר ולהתיחס רק למה שאינו מובן מאליו. נסביר להלן בקצרה ובאופן כללי בלבד את הקריטריונים לשיפוט אוספים לפי נושאים.

התוכנית של התצוגה

כ-25 נקודות מוענקות לתוכנית. אין הכוונה לסווג סתמי של הבולים לפי הציורים שמופיעים עליהם, אלא לתוכנית/סיפור שלם, בעל התחלה הגיונית, אמצע וסוף הגיוני.

דוגמא לתוכנית לאוסף:

"ניצול מערכת הרכיכות בידי האדם"

1. היכרות עם הרכיכות - מהן והתפתחותן.
2. הרכיכות כמזון מן הים, רכיכות המאכל העיקריות.
3. השימושים בקונכיה הריקה.
  - א. תכשיטים.
  - ב. כלי עבודה.
  - ג. כלי נגינה.
  - ד. אמצעי תשלום.
  - ה. אביזרי קישוט ונוי.
  - ו. איסוף קונכיות.
4. הרכיכות כסמל דתי.
  - א. סמל פיריון בפולחן הפרימיטיבי.
  - ב. הרכיכות אצל אלי האולימפוס.

- ג. מקור המטמון של האל ווישנו.
- ד. נצרות - סימן ההיכר של יעקב הקדוש.
5. מקור לחומרי גלם יקרים.
  - א. פנינים.
  - ב. דר וצדף.
  - ג. חומרי צבע - ארגמן, תכלת וספיה.
6. מוקד למחקר מדעי.
  - א. מדע הרכיכות.
  - ב. חוליה בשרשרת המזון ביים.
  - ג. מקור למחלות ועזר למחקר רפואי.
  - ד. מאובן מנחה במחקר הגיאולוגי.
7. השראה לאומנים ויוצרים.
8. מרכיב בדגלים וסמלים.

סוג הבולים לפי מינים ומשפחות של הרכיכות איננה "תוכנית" ברת תחרות. יש לשים לב למיציף למשל לעומק של הנושא מכל זוויתיו ולהכללת תתי נושאים (וחומר בולאי מתאים) שאינם מובנים מאליהם כשייכים לנושא. (הכללתם הם תולדה של מחקר של האספן. על חלק מהבולים לא מופיעים צדפות, פנינים וכד' - ובכל זאת נכללו בצדק באוסף).

פיתוח הנושא

משקל ההערכה בסעיף זה גם הוא כ-25 אחוז וכאן נלקחים בחשבון המקוריות, עומק ואיזון פיתוח הנושא, הידע הנכון והמדוייק של הנושא המוצג. טעויות עובדתיות נקנסות.

ידע בולאי

מקנה 20 נקודות. ידע בולאי נמדד למשל לפי הייצוג של מירב סוגי החומר הבולאי, מעבר לבולים (חותמות ארוע, חותמות תעמולה, חותמות מכונות ביול, טפסי מברק, אגרות אויר, גלויות דואר, קונטרסים ועוד עשרות סוגים), לפי היקף הפריטים שעברו ממש בדואר (להבדיל ממכתבים שלא נשלחו) והצגת תשניות חשובות לבולים.

חותמת תעמולה

חותמת ארוע

מצב החומר ונדירות

המציג אמור לבחור לתצוגה את הפריטים במצב הטוב ביותר האפשרי, ללא פגמים כלשהם. הנדירות איננה דווקא ענין של מחיר הבול והכונה היא לקושי בהשגתו. ישנם בולים שמחירים עשרות ומאות אלפי דולרים אך בעל האמצעים הכספיים המתאימים לא יתקשה לקנותם במכירות פומביות בעולם. כללי השיפוט נקבעו כך שעצם המחיר לא יעניק, לעצמו, תוספת ניקוד. מאידך, אין לצפות שצוות השופטים יעניק הרבה נקודות (מתוך 20 הנקודות האפשריות בסעיף זה) לאוסף שכולו מורכב מפריטים זולים, שניתן לרכושם בחנויות הבולים.

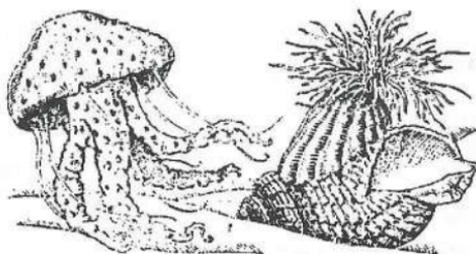
המראה הכללי

מקנה עד 5 נקודות. התצוגה צריכה להיות נאה, מסודרת הכיתוב ברור (מותר שיהיה בכתב יד יפה, לא ניתנת העדפה אוטומטית לכיתוב מחשב).

תצוגות נוער

הכללים שתוארו למעלה תקפים בעיקרון גם לגבי תצוגות של נוער. ההבדל הוא במשקל השונה של הקריטריונים, בקבוצות הגיל השונות. למראה הכללי נותנים משקל הרבה יותר גדול, ככל שהגיל נמוך יותר והנדירות לא נדרשת באותה המידה.

Marine Life
First in a series
of illustrations by
Peter Morter
Front top to bottom
Parasitic anemone
(Calliactes parasitica)
Common whelk shell
(Buccinum undatum)
Beck Unbiella
jellyfish, Pelagia
not (Juea)
Pnni-dtw
Hamson &
Sons Limited

50p

Royal Mali
Stamps

Three at 13p
Two at 5p
One at 1p

קונטרס בולים

פירוט מלא של כללי התצוגה של אוספים לפי נושאים ניתן לקבל
במשרדי התאחדות בולאי ישראל,
רח' פינסק 2, תל-אביב או בדואר (ת.ד. 4523, ת"א 61045).

הבול היהודי הראשון

דומיה -
החוריר בול סעודי.
בול גרמני הסמיק,
בול צ'כי הבריק,
גוטימלי לחש: "תיכף ידעתי",
בול סיני אמר: "זקנתי מאד,
אך סיפור קצר וחשוב שכזה
מימי לא שמעתי".

בול רוסי חיין.
אמריקני -
שלוש פעמים התהפך,
בול ג'ון בול מבולבל
עמד ופזל,

ופתאום -
חלפה המבוכה,
ירדה המנוחה,
הבול היהודי היה בן משפחה
ורבים החלו תנות אהבים -

והקשיבו יחדו לרעד-לב-אנוש,
הפועם תמיד במעטפות מכתבים.

הוא הביט סביבו
מחייך ושמה,
מאיר את כל המעטפת.
תמהו כולם לבוא האורת.
כל הבולים -
של שם
של חם
ושל יפת.

ראו כי אותו מעולם לא הכירו
במטוס, בספינה ורכבת,
ראו כי צעיר הוא,
ראו כי מאיר הוא
ומביט בעין אהבת.

וניבט מעליו נוף הכנרת,
העמק, הגיא וההר:
וריח נודף של שבעת המינים.
והדס ופרי עץ ההדר.

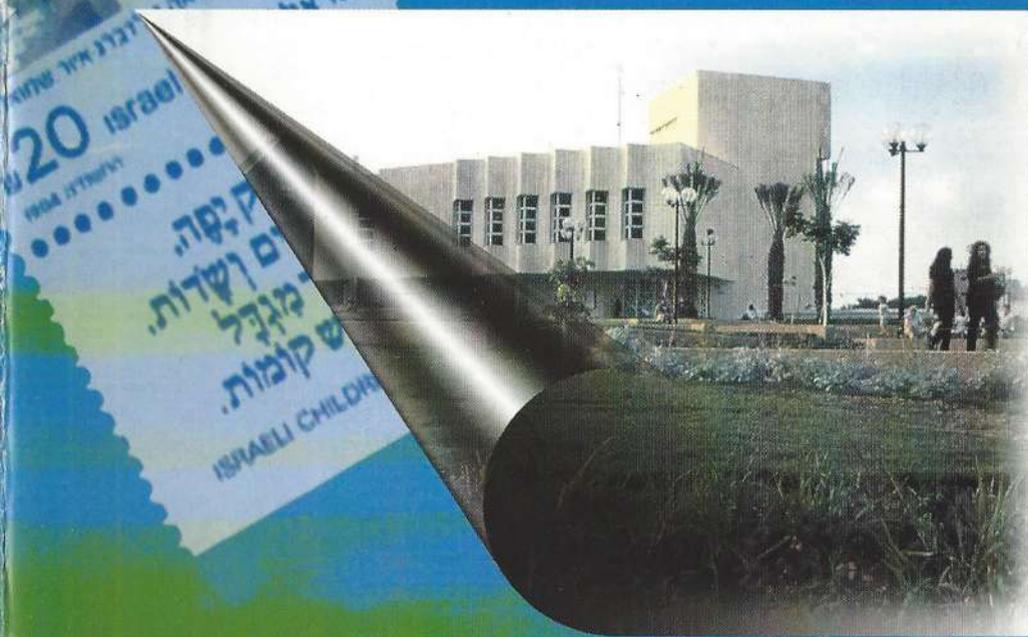
הביטו אליו בעין סוקרת,
צפו כי יתחיל לדבר,
ראו כי עוד עול הוא,
ולא-סתם-בול-הוא,
ראו -

כי יש לו מה לספר.
והיה הסיפור קצר ופשוט:
"אני בול יהודי".

עירית בת-ים - האגף לתרבות נוער וספורט
התאחדות בולאי ישראל

הספריה המרכזית ע"ש צדיק
רח' יוספטל 98, בת-ים ☎ 03-5526385

לשנת הלימודים תשס"ח

שקטנטן אהבה 50

הוצאה לאור

